

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

מתוך

כרך ט, תשי"ח

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

„הימור“ טעות ?

בחוברת פ"ה של „לשוננו לעם“ פסל מר נ' ברגגרין את הפועל הַמֵּר, ולא מצא דרך להתירו אפילו כ„שבשתא דעל“. מר צבי דקל בא בחוברת פ"ו והזכיר את דבריו של מר יצחק אבינרי, שפסל „הימור“ עוד בשנת תש"ז, ואף על פי כן עדיין הדבר צריך בירור. ודאי גדולי ישראל, שמר ברגגרין מצטט אותם במאמרו, ראו המרוג, ממרין כפועל עברי טהור,

קלחנר, הלשון העברית לשון חיה, ירושלים תש"ט, עמ' 79). כך, למשל, רשם

ראובן בריינין בראש כתב העת שבעריכתו: „מורח ומערב, ירחון“

2 בן־יהודה מביא דוגמאות לפועל זה ממנדלי מוכר־ספרים בלוח אחיאסף

תרס"ג ומאמרו של אבי דוד ב"המליץ" תרס"א.

ונתקבל על דעתם, ששרשו מרה. אבל מורינו ומאורינו אלה לא עסקו בשאלות לשון לשמה, ועיקר עניינם היה בירור ההלכה, ובמקום שהעניין היה ברור ומובן, לדעתם, לא דייקו בבירורי לשון ואטימולוגיה; ואפשר לומר, שבמקצת פעלה כאן גם נטייתם לפרש אפילו מלים יווניות טהורות (כמו אפותיקי ודייתיקי) על יסוד העברית, ומצאו בהן קרבה ללשון, ושהייתה שגורה בפהם. לוי — באוצר לשון התלמודים והמדרשים — זקוהוט — בערוך השלם — כבר חיפשו מקורו של פועל זה בלשון אחרת, אלא שנעלם מהם, כנראה, שכבר בדור שלפניהם טיפל בפועל זה אחד גדול בחקירת לשון התלמוד.

מכל מקום „טעות“ זו, שרושמי רשימות נתבקשו להודיע, אימתי נתחדשה ועל ידי מי, הדר הזקנה חופף עליה. כבר החכם ר' יחיאל מיכל זקש, חברו של שד"ל במחקר הלשון העברית, ראה בפועל המר שורש לעצמו.

בספרו Beiträge zur Sprach- und Alterthumsforschung, Berlin 1852, עמוד 5, הוא גוזר „ממרינ“ (סנהדרין כה ע"ב) ו„המרו“ (שבת לא ע"א) מן הפועל היווני *homerein*, שעניינו ניתן בעירבון או לקח בעירבון, ומכאן רואה זקש את מקור שימוש לעניין התערבות בכלל. הנה"א שבפועל המרו מקורה ב־*spiritus asper* שבראש הפועל היווני.

בדורנו נשתרשה מלה זו בפי דוברי עברית ובלשון העיתונות, מאחר ששונה עניין זה במקצת מהתערבות סתם — והמריה הרי תפוסה היא למושגים אחרים לגמרי. ומכיוון שכבר הורה גדול להיתר, כדאי הוא שיסמכו עליו ויכשירו הימור ומהמרינ.